

Chránené vtáčie územia na nížinách Slovenskej republiky - prehodnotenie

Chránené vtáčie územia na území Slovenskej republiky (ďalej len „CHVÚ“), niektoré už vyhlásené a niektoré ešte nevyhlásené, majú po stránke odbornej značné nedostatky. Tieto odborné nedostatky sú často takého charakteru, že by mohlo ísť dokonca o úmyselné podvody. Po stránke hospodárskeho dopadu pre obyvateľov Slovenskej republiky predstavujú tieto nedostatky časovanú bombu, ktorej výbuch môže v nasledujúcich rokoch spôsobiť hospodárstvu Slovenskej republiky nie zanedbateľné straty.

Pretože zodpovedajúce informácie v danej oblasti sú ľahko dostupné, v krátkom alebo dlhšom časovom období sa dá zo strany masmédií i obyvateľstva predpokladať primeraná odozva. V danom prípade môže byť v hre nielen osobná a profesionálna česť pracovníkov rezortu životného prostredia SR, ale aj ich trestnoprávna zodpovednosť za spôsobený stav.

Hospodárske straty má Slovenská republika už v súčasnosti. Napríklad povinnosťou posudzovať investičné akcie aj v nevyhlásených CHVÚ v zmysle zákona č.543 o ochrane prírody a krajiny a podľa zákona č. 24 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie sa pre investorov realizácia každej z nich posúva asi o rok – často úplne zbytočne.

Z uvedeného dôvodu by bolo vhodné zoznam CHVÚ v SR v čo najkratšom čase prísne revidovať. Niektorým CHVÚ bude zrejme potrebné zákazové činnosti obmedziť, niektorým upraviť hranice a niektoré CHVÚ bude potrebné dokonca úplne zrušiť.

Aplikácia Smernice o vtákoch v starých členských štátoch a najmä v postkomunistických štátoch všeobecne v skutočnosti naráža na nemalé problémy. Tie vyplývajú aj z toho, že spory Európskej komisie s jej členskými štátmi pred Európskym súdnym dvorom ohľadne aplikácie Smernice táto inštitúcia rieši na základe podkladov BirdLife International a nie na základe výstupov skutočnej vedeckej inštitúcie. BirdLife International je totiž v skutočnosti dobrovoľnícky spolok s nie úplne jasným pozadím (a financovaním).

Európsky súdny dvor totiž v niekoľkých rozsudkoch proti členským krajinám EU uznal zoznamy významných vtáčích území pre ne od BirdLife International ako „vedecký podklad“. Jedným z príkladov pochybnej objektivity spomínaných vedeckých podkladov je príloha 1 Smernice. V nej sú uvedené druhy vtákov, pre ktoré sú členské štáty na svojom území povinné zriaďovať CHVÚ. A to dokonca aj v takom prípade, ak sa centrum areálu daného druhu nenachádza v Európe, ale v Ázii, teda v oblasti vzdialenej od dotknutého štátu niekoľko tisíc kilometrov, alebo ak sa v samotnom dotknutom štáte druh nachádza na samej hranici svojho areálu, alebo ak počet hniezdiacich párov druhu v CHVÚ alebo jeho plocha tvoria dajme tomu iba jednu desaťmilióntinu celkového počtu hniezdiacich párov alebo celkovej plochy areálu druhu.

Slovenská republika sa v súvislosti s CHVÚ do sporov s Európskou komisiou dostane v krátkom čase. Ale aj v takých prípadoch, ak napríklad vyjdú na povrch nezrovnalosti medzi navrhovanými CHVÚ a skutočnosťou, teda ak deklarované vtáky v CHVÚ pri kontrole ich stavu Komisiou nebudú (pretože už teraz tam v niektorých prípadoch nie sú). V každom prípade Slovenskej republiky v očakávaných sporoch s Európskou komisiou ohľadne aplikácie Smernice na vlastnom území zrejme neostane nič iné, ako sa odvolávať na vedecky dokázanú pravdu.

Predkladané prehodnotenie sa zatiaľ týka iba CHVÚ vymedzených na nížinách SR.

A. Všeobecné nedostatky vedeckého návrhu CHVÚ a jeho vyhlasovacieho procesu Ministerstvom životného prostredia SR

- Vedecký návrh CHVÚ pre Slovenskú republiku bol vypracovaný Spoločnosťou pre ochranu vtáctva na Slovensku. Táto Spoločnosť bola v tom čase dcérskou organizáciou Bird Life International. Vedecký návrh je v rozpore s článkom 1 Smernice o vtákoch (ďalej len „Smernica“), podľa ktorého sa Smernica vzťahuje na ochranu všetkých druhov vtákov **prirodzene sa vyskytujúcich** na území členského štátu Európskej únie. Vo vedeckom návrhu sú v skutočnosti v značnom počte uvedené druhy vtákov, ktoré sa na území Slovenskej republiky vyskytujú až **sekundárne**, teda v dôsledku priameho pôsobenia človeka. Inými slovami sa tieto druhy na území SR nevyskytujú prirodzene, ale ako následok hospodárskej činnosti človeka. Ide o takmer všetky druhy vtákov pôvodom z polopúští, stepí a lesostepí (ľabtuška poľná, drop fúzatý, sokol červenonohý, orol kráľovský a iné). **Tieto vtáky žijú na území SR iba posledných 60 až 6 000 rokov a nikdy predtým tu nežili.**
- Vedecký návrh CHVÚ pre SR nebol vypracovaný v súlade s článkom 2 Smernice, kde je uvedené, že **opatrenia na zachovanie populácií druhov vtákov budú prijaté na úrovni, ktorá zodpovedá najmä ...vedeckým... požiadavkám.** Vedecký návrh v skutočnosti vedecké poznatky o dotknutých druhoch a dotknutých územiach priamo ignoruje. Príkladom ignorovania vedecky overených skutočností môže byť vymedzenie CHVÚ Ostrovných lúk, Dolného Považia alebo Východoslovenskej roviny pre ľabtušku poľnú, teda pre druh pôvodom z polopúští Ázie. Potenciálnou prirodzenou vegetáciou v uvedených územiach je pritom lužný les nížinný, zaplavovaný každoročne na obdobie niekoľkých týždňov, teda mokraďový ekosystém (!!!). Iným príkladom ignorácie vedecky overených faktov je napríklad vymedzenie CHVÚ Ostrovných lúk na území, kde kritériový druh (ľabtuška poľná) nebol doteraz oficiálne zistený (!!!) a kde iný kritériový druh (sokol červenonohý) v rokoch vyhlasovacieho procesu (2005-6) vôbec nehniedzil (!!!).
- Vedecký návrh CHVÚ pre SR nebol vypracovaný v súlade s článkom 2 Smernice, kde je uvedené, že opatrenia členskými štátmi EÚ budú prijaté **s ohľadom na hospodárske a rekreačné požiadavky.** CHVÚ Dolné Považie, Košická kotlina, Lehnice, Medzibodrožie, Sysľovské polia, Ostrovné lúky, Pusté Úľany-Zeleneč, Východoslovenská rovina a Žitavský luh boli vymedzené na najúrodnejších poľnohospodárskych pôdach, spolu na ploche 150 000 ha. CHVÚ na týchto lokalitách sú vymedzené v rozpore s hospodárskymi záujmami majiteľov dotknutých pozemkov.
- Predchodcom vedeckého návrhu CHVÚ v SR bolo niekoľko zoznamov takzvaných významných vtáčích území. Prvý z nich roku 1989 vypracoval Aladár Randík, neskoršie zoznamy boli dielom kolektívov autorov zo SOVS. Tieto zoznamy významných vtáčích území však neboli oponované a neboli ani pripomienkované. Nemali samozrejme žiadnu právnu silu. Na druhej strane ale ani neohrozovali hospodársky rozvoj Slovenskej republiky.
- Vypracovanie vedeckého návrhu CHVÚ nebol Ministerstvom životného prostredia SR zadaný dôveryhodnej vedeckej inštitúcii s dlhodobým záujmom o svoju profesionálnu povesť (a o svoju profesionálnu česť). Ak takéto vedecké inštitúcie na území Slovenska nie sú, určite sa nachádzajú v iných štátoch. Vedecký návrh bol zadaný Spoločnosti na ochranu vtáctva na Slovensku (SOVS). SOVS bola pri najlepšej vôli iba dobrovoľnícky spolok s relatívne krátkym obdobím svojej existencie. Značná časť členov tohto spolku boli amatéri a nie malá časť zrejme aj - dobrodruhovia. Výsledok bol uvedeným skutočnostiam, žiaľ, primeraný.

- MŽP SR malo ešte pred nadobudnutím platnosti uznesenia vlády SR č. 636/2003, ktorým bol schválený Národný zoznam CHVÚ zabezpečiť k vedeckému návrhu CHVÚ najmenej dva nezávislé oponentské posudky, takisto od dôveryhodných vedeckých inštitúcií s dobrou profesionálnou povest'ou. Takáto prax je bežná pri predkladaní diplomových prác obyčajných absolventov aj na tej najposlednejšej vysokej škole na území SR.
- Dvoch odborných seminárov k vedeckému návrhu CHVÚ (29. – 31. 10 2002 a 27. – 28. 11 2002) sa zúčastnili iba jeho zostavovatelia. Z uvedeného dôvodu nie je možné tieto semináre považovať k vedeckému návrhu CHVÚ - za oponentúru.
- Na návrh KÚŽP Nitra pred verejným prerokovaním sa k každému CHVÚ mali uskutočniť štvorstretnutia za účasti pracovníkov KÚŽP, ŠOP SR, MŽP SR a SOVS za účelom odstránenia vážnych odborných nedostatkov v návrhoch. Na prvom stretnutí k CHVÚ Ostrovné lúky dňa 23.5.2005 v Nitre sa nezúčastnili ani zástupcovia MŽP SR a ani SOVS. Druhé stretnutie k CHVÚ Dolné Považie sa konalo pre istotu už na pôde SOVS v Bratislave. Tam chýbal iba zástupca MŽP SR. Uvedené príklady dokumentujú vážnosť, akú prikladali MŽP SR a SOVS protiargumentom oponentov vedeckých návrhov CHVÚ.
- Publikácia „Významné vtáčie územia na Slovensku“ z roku 2004 je predchodcom vedeckého návrhu CHVÚ. Ako taká uvádza aj použitú literatúru. Po preštudovaní zoznamu tejto literatúry je nutné konštatovať, že v ňom chýba asi polovica na Slovensku bežne dostupných publikácií. Takéto publikácie pojednávajú aj o fylogénze, biológii, zoogeografii, alebo o dynamike populácií dotknutých druhov. To sú vedecké disciplíny, ktorých poznatky neboli pri zostavovaní vedeckého návrhu CHVÚ často vôbec zohľadnené.
- Ako kritériové druhy pre jednotlivé CHVÚ boli autorom vedeckého návrhu vybrané druhy, ktorých populácie nie sú v kultúrnej krajine SR pri jej bežnom fungovaní ohrozované a ktoré, zrejme v dôsledku uvedeného nepoživajú v Európe žiaden ochranný status. Takýmto druhom je napríklad kaňa močiarna. Tento druh pritom nežije iba na území Slovenskej republiky. Obýva obrovský areál od Španielska po Sachalin alebo až po Nový Zéland či Južnú Afriku. A takýto druh je pritom kritériovým druhom pre CHVÚ Dolné Považie, Medzibodrožie, Poiplie, Pusté Úľany - Zeleneč a Žitavský luh.
- Ako kritériové druhy boli vybrané aj druhy semisyntropné. To sú druhy, ktoré aspoň časť svojho životného cyklu trávia v tesnom kontakte s človekom. Takýmito druhmi sú bocian biely alebo ďateľ hnedkavý a v určitom slova zmysle aj orol kráľovský.
- Ako kritériové druhy boli vybrané aj druhy nachádzajúce sa u nás na samom okraji svojho súčasného areálu výskytu. Takýmto druhom je napríklad sokol červenonohý, orol kráľovský alebo strakoš kolesár. Pritom prirodzenou vlastnosťou populácie druhu v rámci svojho areálu je zmena jeho početnosti - v závislosti na zmenách základných ekologických podmienok pre jeho jestvovanie. Zmena početnosti populácie druhu je zasa základom pre zmenu hraníc areálu v zmysle jeho rozširovania, ale aj zmenšovania. Areál druhu sa teda môže zväčšovať, drobiť, scel'ovať alebo aj zmenšovať - v dôsledku prirodzených vplyvov človekom neovplyvniteľných.
- Ako kritériové druhy boli vybrané aj druhy, ktorým naša súčasná kultúrna krajina alebo konkrétne CHVÚ poskytuje suboptimálne ekologické podmienky pre ich jestvovanie - na samom okraji ich spektra alebo dokonca až za ním. Takýmito druhmi sú ľabtuška poľná, sokol červenonohý alebo trsteniarik tamariškový (v CHVÚ Parížske močiare). Ekologické optimum pre tieto druhy sa nachádza v prírodných podmienkach iných štátov a iných geografických oblastí. V prípade ľabtušky poľnej to

je v stredoázijských polopúšťach za Kaspickým morom, v prípade sokola červenonohého na stepiach Ukrajiny a Ruska.

- Ako kritériové druhy boli vybrané aj druhy, u ktorých skutočné príčiny znižovania početnosti populácií nie sú objektívne úplne dokázané. K takýmto druhom patria lelek lesný, chriašť bodkovaný, chriašť malý, krakľa belasá, krutohlav obyčajný, penica jarabá, trsteniarik tamariškový.
- Ako kritériové druhy boli vybrané aj druhy, ktoré sa v mimohniezdnom období 2/3 až 3/4 roka zdržujú mimo územia Slovenskej republiky. Takouto oblasťou je obyčajne subsaharská Afrika alebo južná Afrika. To sú oblasti v posledných desaťročiach s obdobiami sucha, ktoré tu môže trvať až niekoľkých rokov. Dôsledkom týchto ekologických katastrof býva aj ľudský hladomor spojený s inými príznakmi humanitárnej krízy. Uvedené oblasti Afriky sú v posledných 20 rokoch miestom výskytu občianskych vojen spojených s miliónmi obetí na životoch a aj s miliónmi utečencov. Za popísanej situácie sú možnosti prežitia pre vtáky tam zimujúce znížené dosť podstatne. Z uvedeného vyplýva, že za znižovanie početnosti sťahovavých druhov vtákov Slovenská republika zodpovednosť v každom prípade v plnej miere niesť nemôže. Takýmto druhmi sú bocian biely, bocian čierny, haja tmavá, ľabtuška poľná, chriašť poľný, kačica chrapľavá, krakľa belasá, sokol červenonohý a iné.

B. Konkrétne nedostatky jednotlivých CHVÚ

5. Dolné Považie

36 000 ha

Jestvujúce CHVÚ úplne nepochopiteľne nezahŕňa v tesnom susedstve ležiace ekologicky neporovnateľne hodnotnejšie územie medzihrádzového priestoru rieky Váh, alebo NPR Apáli, ktorá má hodnoty svetového významu. Medzihrádzový priestor Váhu je pritom pomerne široký (od niekoľko 100 m až po niekoľko kilometrov), obsahuje zaplavované lúky, hospodárske lesy a neobsahuje pritom žiadnu ornú pôdu a ani sídla.

CHVÚ však namiesto toho zahŕňa 83 % ornej pôdy. Táto pôda je najlepšej bonity (čiernice kultizemné a černozeme kultizemné). Má vysoký obsah humusu dobrej kvality, dostatok vody a využíva sa na intenzívnu poľnohospodársku produkciu (kukurica, cukrová repa a pšenica). Jeden hektár poľnej plodiny tu za vegetačnú sezónu vyprodukuje 12-20 ton sušiny biomasy. To je produktivita porovnateľná s najvýkonnejším spoločenstvom na Zemi – tropickým dažďovým pralesom. Porasty poľných plodín sú bujného vzrastu a husté.

Kaňa močiarna ako kritériový druh CHVÚ je druh obývajúce všetky nížiny SR. Od roku 1950 sa počet hniezdných párov neustále postupne zvyšuje (hniezdných párov v súčasnosti 400-500, populačný a areálový trend +1). To je výsledok dlhoročnej druhovej ochrany a zriaďovanie desiatok vodných nádrží pre závlahy PPF. Kde druh nachádza vhodné podmienky na hniezdenie. Je to druh s obrovským svetovým areálom, v Európe bez ochrannárskeho statusu (SPEC nezaradený) Druh v riešenej oblasti a ani nikde v oblasti nížin a pahorkatín Slovenskej republiky nemá žiadne ekologické problémy. Na prosperitu populácie druhu v danej oblasti CHVÚ nie je potrebné vyhlasovať. Na zabezpečenie prosperity populácie druhu na Slovensku stačí púha druhová ochrana.

Krakľa belasá, sokol červenonohý a strakoš kolesár ako kritériové druhy v CHVÚ sú tiež druhy lesostepí alebo stepí požierajúce letiaci hmyz veľkých rozmerov. Takáto potrava sa nad intenzívne obhospodarovanými poľami CHVÚ v dnešnej dobe samozrejme nevyskytuje. Vhodné hniezdne príležitosti pre krakľu belasú jestvujú pritom iba na 0,5 promile plochy CHVÚ. Vhodné potravné príležitosti pre uvedené druhy sa vyskytujú iba na 2 % plochy CHVÚ (trávnaté porasty).

Ďateľ hnedkavý ako kritériový druh v CHVÚ je v skutočnosti druh expandujúci a semisynantropný. Tento druh sa k nám rozšíril od roku 1949 v smere od juhu. V dnešnej kultúrnej krajine SR je bežný a obýva parky, sady a záhrady sídiel.

Labtuška poľná ako kritériový druh v CHVÚ je dokonca druhom polopúšťa. Pre tento druh sa vhodné hniezdne a potravné podmienky vyskytujú v riešenom území naozaj iba ojedinele (konkrétne po v podstate náhodnej devastácii malej časti pestovanej plochy poľnej plodiny na určitej parcele, napríklad zapadnutím mechanizmu v rozbahnenej pôde v poraste oziminy a vytvorením hlbokých koľají, vyhorením stohu slamy a pod). Takáto devastácia sa teda vyskytne zhodou nešťastných okolností a je pritom pre majiteľa pozemku v zásade neprijateľná.

Návrh pre CHVÚ: **Zrušiť**, poprípade priestorovo výrazne zredukovať, umiestniť do medzihrádzového priestoru rieky Váh za súčasnej výraznej úpravy výberu kritériových druhov.

9. Košická kotlina

19 000 ha

Územie patrí k stredne až vysoko úrodným oblastiam Polovicu pôdneho fondu tvoria pseudogleje modálne, kultizemné a druhú polovicu fluvizeme kultizemné. Orná pôda tvorí 62 % CHVÚ.

Bocian biely je semisynantropný druh stavajúci si hniezda na vyvýšených miestach uprostred sídiel. Ruch pod hniezdom mu v zásade nevaďí. Jeho potravný biotop tvorí v súčasnosti 20 % rozlohy CHVÚ. Na Slovenku žije 1 300 hniezdných párov na 75 % územia. Hniezd je celkovo 1700 v 970 obciach. Veľkosť areálu a hustota populácie sa pomaly ale neustále zvyšujú. Pri súčasnom dostatku vhodných potravných biotopov danej oblasti v blízkosti hniezdisk nie je potrebné pre tento druh vyhlasovať CHVÚ.

Sokol rároh je druh stepný až lesostepný, veľmi atraktívny pre vykrádačov hniezd. K nám sa rozšíril zrejme až sekundárne, teda nie je pôvodný. SR tvorí v súčasnosti severozápadný okraj areálu rozšírenia druhu, na východ siahajúci až do Mongolska a Tibetu. Európska populácia druhu tvorí iba 1% populácie svetovej. Ako vrchol potravného reťazca je ohrozený reziduami pesticídov. Časť jeho populácie je stála a časť sa na zimu sťahuje až do severnej Afriky alebo južnej Ázie, kde je ohrozovaná miestnymi pomermi (chemizácia, lov, odchyt). Zriadenie CHVÚ by malo na prosperitu druhu u nás malý vplyv. Omnoho osožnejšie by bolo posilnenie územného systému ekologickej stability v nížinách, čo by prinieslo podstatné zvýšenie biomasy i kvality potravnéj ponuky. Na zabezpečenie prosperity druhu u nás postačuje samotná druhová ochrana.

Orol kráľovský ako stepný až lesostepný druh je u nás podľa všetkého nie pôvodný. Karpaty tvoria severozápadnú hranicu jeho súčasného areálu výskytu. Do roku 1940 u nás vôbec nežil. V súčasnosti je u nás takmer semisynatropný (počas hniezdenia znesie značnú dávku rušivých vplyvov). Jeho početnosť v danej oblasti sa za posledných 20 rokov iba na základe druhovej ochrany v oblasti a na základe zvýšenia potravinovej ponuky v dôsledku reštrikcie poľnohospodárstva zvýšila o 100 %. Druh je po vyhniezdení potulný – ¾ roka sa pohybuje po celej Podunajskej nížine až do Srbska a mladé jedince zalietavajú dokonca až do severnej Afriky. Atraktívny pre sokolníkov. Vyhlásenie CHVÚ na prosperitu takéhoto druhu nebude mať podstatný vplyv. Pre prosperitu druhu v danej oblasti postačuje druhová ochrana – tak ako doteraz.

Návrh pre CHVÚ: **Zrušiť**.

12. Lehnice

2 700 ha

Orná pôda tvorí 100% CHVÚ, pôdy sú černozememi kultizemnými.

Sokol červenonohý ako kritériový druh je druh stepný, živiaci sa veľkými druhmi hmyzu chytajú ho za letu. U nás je nepôvodný, tu má teraz severozápadný okraj svojho sekundárneho areálu rozšírenia, na východ siahajúceho až po severovýchod Číny. Centrum rozšírenia má teda v strednej Ázii. Zimuje v južnej Afrike, kde je ohrozovaný miestnymi pomermi.

V danom CHVÚ má druh 0 % vhodného potravinového biotopu (trávne porasty bez agrochemikálií). Región patrí k najproduktnejším poľnohospodárskym regiónom s vysokou intenzitou hospodárenia.

Návrh pre CHVÚ: **Zrušiť**.

15. Medzibodrožie

36 000 ha

15 kritériových druhov je mokraďových. Tieto v susedných agrocénózach nenachádzajú priaznivé životné prostredie.

Ľabtuška poľná. Ako v prípade CHVÚ č.5.

Strakoš kolesár. Ako v prípade CHVÚ č. 5.

Strakoš červenochrbtý. Druh podobných ekologických nárokov ako predchádzajúci.

Návrh pre CHVÚ: **Znížiť výmeru na 1/5 pôvodnej**.

16. Morava

2 700 ha

6 kritériových druhov je mokrad'ových. Tieto druhy v okolitých agrocenózach nenachádzajú priaznivé životné prostredie.

Sokol rároh. Druh stepný až lesostepný. Ako v prípade CHVÚ č. 9.

Návrh pre CHVÚ: **Znížiť výmeru na 1/3 pôvodnej.**

19. Ostrovné lúky

8 700 ha

Pôvodným spoločenstvom oblasti bol lužný les nízinný. V súčasnosti výkonný poľnohospodársky región na najlepších pôdach – čiernice kultizemné. Porasty plodín sú bujné a husté.

Sokol červenonohý. Ako v časti 12. V roku 2005 druh v CHVÚ vôbec nehniedzil (!!!).

Labtuška poľná. Je to druh polopúští až riedkych stepí, zbierajúci potravu z obnaženého povrchu pôdy. U nás nie je pôvodný. Jeho najväčšia súčasná európska populácia je v Španielsku, čo je vzhľadom na neprozreteľné odlesnenie v stredoveku a následnú vyprahnutosť jeho vnútrozemia pochopiteľné. Areál druhu siaha do východnej Ázie. Centrum rozšírenia druhu je stredná Ázia. Pri oficiálnom mapovaní druh do roku 2002 v CHVÚ nájdený nebol (!!!)

Strakoš kolesár. Je to druh stepí až lesostepí. Severozápadný okraj jeho súčasného areálu tvorí Morava. Východná hranica areálu je sibírska rieka Irtyš. Živí sa veľkými druhmi hmyzu, ktorý zbiera v tráve.

Vhodných potravných biotopov pre uvedené druhy obsahuje CHVÚ - 0%.

Návrh pre CHVÚ: **Zrušiť**

21. Poiplie

9 200 ha

6 kritériových druhov s výnimkou d'atľa hnedkavého a strakoša kolesára je mokrad'ových, ktorým susediace agrocenózy neposkytujú ani potravu, ani úkryt a ani miesto na rozmnožovanie.

Ďateľ hnedkavý. Ako v prípade CHVÚ č. 5.

Strakoš kolesár. Ako v prípade CHVÚ č. 5.

Návrh pre CHVÚ: **Znížiť výmeru na 1/5 pôvodnej.**

23. Pusté Úľany – Zeleneč

21 000 ha

Územie je tvorené predovšetkým agrocenózami. Pôdy sú výkonné – černozeme kultizemné karbonátové. Poľné plodiny majú bujný vzrast a vysokú hustotu.

Haja tmavá. Jediný hniezdny pár v mokradňovej lokalite tvoriacej 4% CHVÚ. Slovenskú populáciu tvorí pritom 40-60 hniezdných párov. Po vyhniezdení druh sa túla a na zimu odlieta do južnej Afriky, čiže $\frac{3}{4}$ roka sa zdržuje mimo územia CHVÚ. Vyhlásenie CHVÚ bude mať na prosperitu slovenskej populácie druhu nepatrný dosah. Na zabezpečenie prosperity populácie druhu na území SR postačí prísna druhová ochrana a zabezpečenie hniezdných možností - ochrana prestarnutých a vysokých stromov v blízkosti vodných tokov.

Kaňa močiarna. Ako v časti 5.

Kaňa popolavá. Druh s o niečo menším, ale aj tak obrovským svetovým areálom ako druh predchádzajúci. Pre našu kultúrnu krajinu má nevhodné biologické vlastnosti. Často totiž zahniezdi v obilí, kde nestihne do žatvy mláďatá vychovať do vzletnosti. Jediný hniezdny pár v danom CHVÚ (v porovnaní s 30-80 hniezdnymi párami na Slovensku). Na zimu zalietava do subsaharskej Afriky s nepriaznivými životnými podmienkami pre samotný druh. Vyhlásenie CHVÚ bude mať na prosperitu slovenskej populácie druhu nepatrný vplyv. Na zabezpečenie prosperity druhu postačí prísna druhová ochrana.

Sokol červenonohý. Ako v časti 12.

Návrh pre CHVÚ: **Zrušiť.**

29. Sysľovské polia

1 900 ha

Pôdy sú vysokej kvality – černozeme kultizemné karbonátové. Porasty poľných plodín sú bujného vzrastu a husté.

Drop fúzatý. Časť populácie dropa sem zalietava z Rakúska na zimu. Vzhľadom na blízkosť hlavného mesta SR a najmä vzhľadom na nepriaznivé biologické vlastnosti druhu táto populácia dropa na lokalite nemá dlhodobú perspektívu.

Návrh pre CHVÚ: **Zrušiť.**

37. Východoslovenská rovina

25 000 ha

Pôdy sú kvalitné. V západnej polovici územia sa nachádzajú černozeme hnedozemné a čiernicové, vo východnej polovici fluvizeme kultizemné.

Ľabtuška poľná. Ako v prípade CHVÚ č. 5. Pre tento druh tu jestvuje 0 % plochy vhodného hniezdneho a patravového biotopu.

Ďateľ hnedkavý. Ako v prípade CHVÚ č. 5.

Sokol rároh. Ako v prípade CHVÚ č. 9.

Orol kráľovský. Ako v prípade CHVÚ č. 9.

Návrh pre CHVÚ: **Zrušiť.**

39. Žitavský luh

150 ha

Kaňa močiarna – Ako v prípade CHVÚ č. 5.

Návrh pre CHVÚ: **Zrušiť.**

B. Záver

Na základe predchádzajúcej analýzy predkladám Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky návrh na vykonanie nasledovných opatrení:

- Návrh na zrušenie CHVÚ:

5. Dolné Považie	- 36 000 ha
9. Košická kotlina	- 19 000 ha
12. Lehnice	- 2 700 ha
19. Ostrovné lúky	- 8 700 ha
23. Pusté Úľany-Zeleneč	- 21 000 ha
29. Sysľovské polia	- 1 900 ha
37. Východoslovenská rovina	- 25 000 ha
38. Žitavský luh	- 150 ha

Spolu: - 114 450 ha

- Návrh na redukciu územia CHVÚ:

15. Medzibodrožie	- 30 000 ha
16. Morava	- 1 800 ha
21. Poiplie	- 6 100 ha

Spolu: 37 900 ha

– Spolu na vyradenie z CHVÚ v oblasti nížin SR:

152 350 ha

Nitre dňa 23.6.2007.

Zostavil: Jozef Vojtek, odborný radca Krajského úradu životného prostredia Nitra